

L'HEREU CATALÀ DE LA REVOLUCIO FRANCESA

Per Joaquim Lluhi Sterna

L'actualitat i la història ens demostra que els estadistes que, com el nostre President Màrtir Lluís Companys, tenen com a fi de la seva gestió governamental la defensa de la dignitat de l'home, es poden comptar amb els dits de les mans i encara sobren dits.

Les teories socials i polítiques sobre l'Estat, o sigui l'organització d'una societat, solen ser presentades en forma atraient, exaltant el sentit moral i pregonant quasi sempre les virtuts humanes. Però ja és vell "que les organitzacions solen ser bones, i que les falles les constitueixen els homes". En la pràctica, en la realització dels principis de la humanitat, és on el governant demostra la seva qualitat de polític i d'home.

Per damunt de totes les virtuts del nostre President Màrtir crec que es troba la de l'estadista que, una vegada arribat al poder, sap fer ús del mateix i realitza els seus ideals de justícia social.

Per en Lluís Companys, hereu català de la Revolució Francesa, la justícia social està representada per la consecució dels valors espirituals de l'home, tenint en compte els problemes econòmics; i conscient de la protecció que necessiten els desvalguts, es constitueix en el seu defensor. Però sempre, amb relació en la pràctica efectiva dels drets de l'home. Es un fet que en la preocupació política del nostre temps es troba una solució econòmica, a una millor distribució de la riquesa. El nostre President Màrtir no creu amb una solució purament materialista, sinó que subordina aquesta quan es tracta de donar efectivitat a la llibertat, element indispensable que permet a l'home la realització dels valors espirituals.

Amb en Lluís Companys no solament trobem l'home governant d'aquestes qualitats excelses, sinó també l'home que sapigué ser fidel i conseqüent als seus principis fins a la mort violenta i artera.

"La llengua catalana... L'amor que li tenim és tan profund, que ni avantatges d'extensió ni promeses d'universalitat no ens farien renunciar-hi. Donem-li valor universal pel contingut i per l'estil. Però és en català que volem dir les belles imatges i nobles idees. No podríem fer altrament. És el nostre accent. La inflexió pròpia amb la qual parlen els sentiments més íntims. L'acord que trenca l'emoció en plor o rialla. La llengua és la companya fidel de la nostra ànima; la que en la canviant dispersió de tants camins dona unitat a la nostra vida. Arpa a polsar i vas a esculpir. Si és una cadena, és una cadena de roses. En sentim amor i en sentim orgull. I més encara perquè, no molt parlada i poc coneguda, ens sembla més nostra. Li escam la dolça modèstia d'una germana petita, però mai no acceptàvem per a ella tractes condescendents de parenta pobre. Que en la llengua atresorem el que de millor hi ha en cadascun de nosaltres. En el seu miracle viu conflueixen i s'harmonitzen els elements formadors de la consciència catalana: la sang, la història, el costum. La certesa del futur. El passat. I la voluntat actual. Res de tant persistent com la llengua; llavor i fruit de voluntat perdurable. Força, obscura, instintiva; tenaç, la llengua representa la constant nacional que persisteix més enllà d'atzars adversos i destins cruels. És terra i esperit, llar i collita, somni i bandera. Bé mereix que la servim amb amor, si com a catalans li devem la raó d'ésser i la voluntat de perdurar."

Carles Pi Sunyer

Companys, Simbol

Per Salvador FERRET

Tardor; ara fa tretze anys. Estàvem allà. Sí; la meua mare i jo, ai!, encara estàvem allà. La bandera enyorada va ser vista, pels més matiners, en algunes fàbriques; estàvem a Sabadell. Rumors. Ningú no s'ho vol creure... o volem creure que no ens ho creiem.

Hivern; fa tretze anys també. Però ara a França; acabem de passar la frontera, on ens esperava el meu pare: "Es cert...?" Sí; Companys s'havia convertit en símbol des d'aquell matí d'octubre.

* * *

¡Companys, símbol! Els joves, sobretot, no podem ni volem veure'l d'altra manera; i així el veuran, també, les generacions que vinguin: Així, doncs, la Història. Precisament perquè som joves que pertanyem ja a una altra generació, podem veure'l com se'l veurà; podem obtenir-ne, des d'ara, una visió històrica anticipada, puix que en comencem a tenir la perspectiva necessària.

Allò que el temps no esborra... El sacrifici de Companys, això romandrà; els seus possibles errors, àdhuc les seves faltes, tot això s'esvaeix; poc o res no en queda ja. La seva mort, les circumstàncies úniques d'aquesta mort, l'han posat tan alt que amb prou feines si en tenim consciència; el món modern, quan menys, no se n'ha apercebut.

Companys és l'home que morí per amor a la Vida; per una vida més digna. Això és quelcom d'únic avui dia; en una època com la nostra, aquets cassos no es donen, individualment parlant. És més: la sublimitat humana d'aquest sacrifici que, en el fons, és el sacrifici de la vida per la Vida, de l'home per l'Home, no es veu compresa. Aquesta incompresió explica, per bé que mai no podrà justificar, la indiferència d'aquell món, i sobretot d'aquests homes que en diem "del capdamunt"; ja no tan solament davant la monstruosa iniquitat comesa, sinó enfront del propi sacrifici sublim ofert per un home.

Una mort així fecunda la vida. La mort de Companys ha fecundat la vida del nostre poble; més tard o més d'hora, se n'haurà de veure créixer i estendre's la llavor. Com més temps passi, més fecund es mostrarà el solc obert pel seu peu nu i regat per la seva sang. Companys, si és que no ho sabia ho va intuir tot això; però sens dubte ho sabia.

I és per això mateix que el seu sacrifici fou voluntari, serè, conscient. Ben lluny d'evitar-lo, pràcticament s'hi va oferir: acte espontani i heroic capaç, per sí sol, de confondre al seu botxí! Però aquest, aberració abjecte de la naturalesa, no és capaç ni d'això, ni de confondre's! I el món calla, aleshores i després. Catalunya, però, compta des d'aleshores amb un símbol com no té cap altre poble contemporani. I aquest símbol es projecta al futur, en el futur s'agegantà cada vegada més —perquè, a mesura que s'esborra de la memòria l'home, el símbol creix en el cor del poble—, i perdurará; allò que neix de la mort, no mor mai.

"Mateu a un home honrat!"... Assassinar a un home honrat és relativament fàcil per a aquell que no n'és; matar un símbol és impossible. Companys, símbol: el cap alt, nu el peu i, als llavis, un: "Visca Catalunya!"

* * *

Tardor... Hivern... Però sempre "vindrà un altre juny" catalans, perquè a la Vida tampoc no se la pot matar.